

FEITEN EN COMMENTAREN OVER ALCOHOL EN DRUGS

109-de jaargang no. 5

september-oktober 2009

Oorzaken van alcoholproblematiek aanpakken, niet de uitingen ervan

Sinds ruim twintig jaar probeert de overheid de alcoholproblemen in onze samenleving te verminderen. Aanvankelijk vooral door grootschalige publieksvoorlichting, de campagne "drank maakt meer kapot dan je lief is". De slagzin werd algemeen bekend, maar het effect ervan bleef gering.

Gedrag wordt bepaald door cultuur, kennis en gevoel. De campagne droeg vooral kennis over. De cultuur van de Nederlandse samenleving was en is echter verregaand veralcoholiseerd. Zolang alcohol in cultureel opzicht doodgewoon is, heeft feitenkennis nauwelijks effect op de consumptie. Structurele maatregelen kunnen wat dat betreft meer effect teweeg brengen. De gevoelsmatige component van het gedrag tenslotte is zeer individueel, en pas op langere termijn te veranderen.

Alcoholgebruik is een zaak van vraag en aanbod. De voorlichtingscampagne had zich gericht op de vraagzijde van de alcoholmarkt. De slagzin was bekend geworden bij de individuele consument, maar aan diens gedrag en mentaliteit was vrijwel niets veranderd. Er moest dus ook iets gebeuren aan de aanbodzijde van de alcoholmarkt, wilde er op korte termijn enig resultaat geboekt kunnen worden.

Gehoopt werd dat herziening van de Drank- en Horecawet (DHW) daar een flinke bijdrage aan zou leveren. De gewijzigde wet trad op 1 november 2000 in werking. Hoewel de wet niet direct de maatschappijbrede aanpak van de alcoholproblemen bracht zoals geschetst in de Alcoholnota van 1986, opende hij wel mogelijkheden om via nog te nemen uitvoeringsbesluiten ook de aanbodzijde van het alcoholprobleem aan te pakken.

Zo kreeg de minister de mogelijkheid om de alcoholreclame aan te pakken en om verificatie van de leeftijd van alcoholkopers verplicht te stellen. Zo kreeg de plaatselijke overheid meer bevoegdheden om bij bepaalde gelegenheden alcoholverkoop te verbieden. Daarnaast werden diverse eisen aangescherpt zoals die gelden voor verkopers van drank. De herziene DHW heeft echter nog geen verbetering in de situatie gebracht. Daarbij dient wel te worden opgemerkt dat het nemen van uitvoeringsbesluiten in het kader van de DHW bepaald niet vlot verloopt.

Door dit alles is de alcoholconsumptie per inwoner in Nederland sinds 1990 vrijwel constant, en ligt nog steeds zo'n 15 procent boven het niveau van rond 1900.

Bij het uitvaardigen van maatregelen bestaat de neiging om zich te concentreren op de uitwassen, en de alcoholcultuur zelf onaangetast te laten. Nachtelijke herrie, intimidatie, geweldpleging, vandalisme en vervuiling door aangeschoten figuren, bestrijdt men door cameratoezicht, meer politie op straat en strengere straffen. Maar dat is symptoombestrijding. Het sluitingsuur vervoegen tot 24.00 uur is voor de samenleving goedkoper en minstens zo effectief. Alleen begint de horeca dan te zeuren over omzetverlies. Dat is echter onvermijdelijk.

Dronken rijden heeft men eveneens jarenlang bestreden door vergroten van de pakkans en strengere straffen. Alweer symptoombestrijding dus. De alcoholcultuur werd buiten schot gehouden. Mogelijk dat het "alcoholslot" binnenkort meer effect heeft. Maar feitelijk zou elke auto daarmee moeten worden uitgerust, niet alleen die van recidivisten. Want voorkomen is nog altijd beter dan genezen. Voor de overlast door dronken jongeren of de straatrerreur door dronken voetbalvandalen, geldt dit eveneens.

Dr.ir. D.Korf

Geen levertransplantatie voor comazuiper

Een Britse jongeman is midden juli op 22-jarige leeftijd overleden aan levercirrhose. De gezondheidsautoriteiten weigerden toestemming voor een levertransplantatie omdat de patiënt niet kon of wilde aantonen dat hij tenminste een halfjaar zonder alcohol kon.

De man, afkomstig uit Londen, begon volgens eigen zeggen op 13-jarige leeftijd met comazuipen. Hij voelde daar jarenlang geen nadelige gevolgen van. Pas ruim tien weken voor zijn dood moest hij voor de eerste keer in een ziekenhuis worden opgenomen. Zijn gezondheidsklachten waren meteen zo ernstig dat hij volgens de artsen nog maar enkele weken te leven had.

Een aanvraag om in aanmerking te komen voor een levertransplantatie stuitte op een weigering van de gezondheidsautoriteiten. De patiënt had geen pogingen gedaan om van de drank af te komen, en kon of wilde geen toezeggingen doen daartoe over te gaan. Het grote gebrek aan levers voor transplantatie, noopt ertoe om voorrang te geven aan patiënten die zorgvuldig daarmee om zullen gaan. Of er overigens in zijn resterende levensweken een lever beschikbaar zou komen, was twijfelachtig.

Het blad Metro organiseerde naar aanleiding van het voorgaande onder zijn lezers een opinieonderzoek over de vraag : moet ook een alcoholist een nieuwe lever kunnen krijgen. Maar liefst 76 procent van de lezers vond van wel, en 24 procent van niet. Een heel andere uitkomst dan jaren geleden toen die vraag gesteld werd in het kader van een televisie uitzending.

Verkoop van bier alleen via de slijter ?

De verkoop van zwak-alcoholhoudende dranken (met name bier) moet niet via de supermarkt, maar via de slijter plaatsvinden. De leeftijdsgrens voor het kopen van drank is dan beter te handhaven. Aldus burgemeester Kroon van de gemeente Urk.

Zwaar alcoholgebruik door jongeren, vaak zelfs beneden de leeftijdsgrens, behoort tot de grote sociale en medische problemen in ons land. Burgemeester Kroon vindt dat de gemeenten meer zicht moeten kunnen krijgen op het alcoholgebruik van de plaatselijke jongeren, en meer mogelijkheden moeten krijgen om fors drankgebruik door jongeren daadwerkelijk tegen te gaan. Verplaatsing van de alcoholverkoop uit de supermarkt naar de slijter kan hier een belangrijke bijdrage aan leveren.

Bij de slijter is gemakkelijker een controle op de leeftijd van de klant uit te voeren dan in de supermarkt. Naar de slijter gaat men met de vooropgezette bedoeling om drank te kopen. Naar de supermarkt gaan jongeren vaak voor

Leeftijdsgrenzen voor alcohol en cannabis gelijk trekken

WRR WIL LEEFTIJDGRENSEN ALCOHOL NAAR 18 JAAR

De Adviescommissie Drugsbeleid van de WRR heeft begin juli geadviseerd om de leeftijdsgrens voor het kopen van alcohol op te trekken naar 18 jaar. Daarmee moet aan de jeugd duidelijk gemaakt worden dat het gebruik van alcohol en drugs beneden de 18 jaar "niet normaal" is.

Soft-drugs (cannabis producten) worden in ons land gedoogd. Aan dat gedogen zijn wel voorwaarden verbonden. Zo mogen "coffeeshops" alleen verkopen aan personen van 18 jaar en ouder. Wie te jong is voor cannabis, mag zich echter vanaf zijn zestiende wel legaal volgieten met alcohol.

Voorzitter W.v.d. Donk van de WRR (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid) vindt dat er één leeftijdsgrens moet komen voor drugs en alcohol omdat beide zeer schadelijk zijn voor de ontwikkeling van de hersenen bij jongeren. Eén leeftijdsgrens van 18 jaar geeft de jeugd de heldere boodschap dat het gebruik van alcohol en drugs beneden die grens niet normaal is.

De steun voor één leeftijdsgrens van 18 jaar voor alcohol neemt toe. In het verre verleden heeft de NCA zich daarvoor ingezet. In de discussies zo'n tien jaar geleden over de herziening

ALCOHOLRECLAME IS
OVERWEGEND GERICHT
OP JONGE VOLWASSENEN
(DATAMONITOR 2005)

"snacks" en nemen dan daarnaast ook nog een sixpack bier of een fles wijn mee. De aankoop van alcohol valt dan minder op. Ook is in de supermarkt het personeel gemiddeld jonger, waardoor het de koper minder gemakkelijk om een leeftijdsbewijs vraagt.

Alle alcoholverkoop uitsluitend via de slijter laten verlopen, introduceert verder een stok achter de deur. Als een slijter zich niet aan de regels houdt, kan zijn vergunning worden ingetrokken. Bij een supermarkt bestaat die mogelijkheid niet.

Kroon realiseert zich dat er een drastische verandering op logistiek gebied nodig is om de bierverkoop via de slijters te laten verlopen. Hij wil met zijn voorstel de discussie losmaken in de aanloop naar de wijzigingen van de Drank- en Horecawet in 2010.

Het Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL) ziet zoals te voorspellen viel niets in het voorstel van Kroon. Bij dat bureau is men het onderscheid tussen levensmiddelen en genotmiddelen al heel lang uit het oog verloren.

van de Drank- en Horecawet, suggereerde minister Borst al eens om één leeftijdsgrens te stellen voor alcohol, drugs en gokken. Enkele jaren geleden kwamen er vanuit de medische wereld voorstanders naar voren, met name kinderartsen en hersenspecialisten. December vorig jaar verscheen het rapport Nationale Denktank 2008 dat zich uitsprak voor één leeftijdsgrens bij 18 jaar (zie het bericht daarover in het maartnummer van dit blad). En nu heeft ook de WRR zich daarvoor uitgesproken.

Het rapport van de WRR handelt verder vooral over het beleid ten aanzien van soft-drugs, het gedoogbeleid. Het rapport constateert dat het beleid positieve effecten bewerkt heeft ten aanzien van de volksgezondheid. Op andere punten schiet het echter tekort. De enorme toeloop van buitenlandse drugstoeristen veroorzaakt problemen. En de georganiseerde misdaad heeft zich een plaats verworven bij de teelt van cannabis en de levering daarvan aan de coffeeshops.

De WRR is van mening dat de coffeeshops kleinschaliger moeten worden. Zij zouden alleen in de lokale behoefte moeten voorzien. Dat zou kunnen door er een soort besloten clubs van te maken. Bijvoorbeeld door een pasjessysteem zoals acht Limburgse gemeenten onlangs besloten in te voeren (zie het vorige nummer van dit blad).

De WRR is tegen legalisering van de groothandel in en de grootschalige teelt van cannabis. Wel zouden experimenten met gereguleerde kleinschalige teelt voor een beperkt aantal besloten coffeeshops gedaan kunnen worden. Teelt voor de plaatselijke of regionale behoefte dus.

Dingeman Korf

COLOFON

De GO : tweemaandelijks voorlichtingsblad over alcohol en drugs, uitgegeven door de Stichting ANGOB. ISSN 0166-2880. Postabonnement € 10,- per jaar. **Verantwoordelijk eindredacteur:** Dr. ir. D. Korf, Dresselhuisweg 20, 4105 DB Culemborg, tel 0345-473239, e-mail: dkorf@tiscali.nl **Administratie:** W. Matla, Hof van Delftlaan 119, 2613 BL Delft, tel. 015-2126904, giro 849 058. **Artikelen voorgaande nummers:** www.angob.nl

Alcohol en tabak vergelijkbaar met heroïne en crack DRUGS NAAR SCHADELIJKHEID GERANGSCHIKT

Een nieuwe risico-evaluatie door het RIVM heeft 19 drugs gerangschikt naar schadelijkheid. Alcohol en tabak scoren onverwacht hoog. Zij staan samen met heroïne en crack in de kopgroep. Die uitkomst komt niet onverwacht, anderhalf jaar geleden kwam de Britse Medical Research Council tot vergelijkbare conclusies.

Het onderzoek door het RIVM (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu) is uitgevoerd in opdracht van het ministerie van VWS. Een werkgroep van 19 experts heeft het uitgevoerd. Zij hebben de schadelijkheid beoordeeld op grond van hun wetenschappelijke kennis en van de beschikbare literatuur over de betreffende genotmiddelen.

De rangschikking is bepaald op basis van drie criteria :

- De giftigheid van het middel op de korte en langere termijn
- De mate waarin het middel verslavend werkt
- De omvang van de maatschappelijke schade.

Deze criteria komen grotendeels overeen met de criteria die de Britse Medical Research Council (MRC) anderhalf jaar geleden hanteerde voor de indeling van drugs in drie groepen. Het derde criterium luidde bij de MRC "de gevolgen van het gebruik voor het gezin en voor de samenleving".

Met betrekking tot de omvang van de maatschappelijke schade, is zowel gekeken naar de sociale schade als naar de economische schade. Zo is gekeken naar agressief en crimineel gedrag, naar veiligheid in het verkeer, maar ook naar arbeidsverzuim.

Net als bij het MRC-onderzoek, eindigen ook bij het RIVM-onderzoek alcohol en tabak hoog op de lijst, direct na heroïne en crack ("gekookte cocaïne"). De kans om verslaafd te raken is bij alcohol wel kleiner dan bij heroïne, de ernst van de verslaving is geheel vergelijkbaar (o.a. ernstige ontwenningsverschijnselen) en de lichamelijke schade mogelijk zelfs groter. De giftigheid van alcohol op korte termijn is vergelijkbaar met die van heroïne, een (dodelijke) overdosis wordt gemakkelijk bereikt. Op de lange termijn wordt door beide de algehele gezondheidstoestand aangetast, wat uiteindelijk tot de dood kan leiden.

Tabak verenigt in zich de sterk verslavende stof nicotine (kans om verslaafd te raken groter dan bij alcohol) en de gezondheidsschadelijke teerb Bestanddelen van de rook. Ontwenningsverschijnselen zijn lichter dan bij heroïne, alcohol en crack. De giftigheid op korte termijn is betrekkelijk gering, een (dodelijke) overdosis valt met tabak niet te bereiken. Op de lange termijn werkt ook tabak dodelijk door de aantasting van de longen. Tabak veroorzaakt daarentegen geen agressief of crimineel gedrag.

Zowel alcohol als tabak worden door een groot deel van de bevolking gebruikt. De omvang van de

maatschappelijke schade is daardoor aanzienlijk, veel groter dan bij heroïne of crack. Alle vier de middelen leiden tot arbeidsverzuim door de gebruiker. Alcohol in het verkeer veroorzaakt ook arbeidsverzuim door de niet-gebruiker, tot zelfs levenslang arbeidsverzuim door invaliditeit. Agressief gedrag is eveneens vooral een alcoholprobleem (en daarnaast een probleem bij pepmiddelgebruik).

Helemaal onderaan de lijst van het RIVM vinden wij LSD, khat en paddo's. Merkwaardig dat minister Klink van volksgezondheid onlangs nog meende de wetgeving met betrekking tot paddo's drastisch te moeten aanscherpen. In het rapport van het RIVM valt daarvoor geen steun te vinden.

Cannabis en XTC ("ecstasy") staan op de lijst van het RIVM in de middenmoot. Hier vinden wij ook amfetamine, methadon, GHB en de "tranquillizers" (benzodiazepinen). Op de meeste beoordelingspunten scoren deze drugs middelmatig, met op slechts een enkel punt een uitschieter.

Uit deze RIVM-ranglijst trekken wij de conclusie dat alcohol in vergelijking met de andere drugs, beleidsmatig veel te zachtzinnig wordt aangepakt. Het is hoog tijd om daar verbetering in te brengen.

Dingeman Korf

NIEUWE FRISDRANK : SOL MATÉ

Sinds enkele maanden is er een nieuwe en nogal aparte frisdrank op de Nederlandse markt : Sol Maté. Hij is nog niet zo bekend bij het publiek, omdat hij (nog) alleen in biologische speciaalzaken en in biologische restaurants verkocht wordt.

De nieuwe frisdrank wordt bereid met behulp van een extract van de bladeren van de maté-boom. De drank ontleent daaraan zijn specifieke aroma. Dat is vergelijkbaar met het aroma van de in Zuid-Amerika veel gedronken maté-thee, die eveneens uit de bladeren van de boom wordt bereid. In zekere zin is de frisdrank dus te vergelijken met de tegenwoordig zo populaire ice-tea. Sol Maté is een licht geelbruin gekleurde, koolzuurhoudende frisdrank.

Maté-thee wordt heel veel gedronken in Argentinië, Brazilië, Uruguay en Paraguay. In sommige landen zelfs meer dan "gewone" (= zuidoost-aziatische) thee.

De drank heeft een verfrissende en opwekkende werking, vergelijkbaar met die van koffie. Niet verwonderlijk, want hij bevat cafeïne en theobromine (de opwekkende stof uit cacao). Hij stimuleert dus net als koffie de doorbloeding van de hersenen, en verdrijft het vermoeidheidsgevoel.

Sol Maté bevat daarnaast diverse vitaminen (A, B₁, B₂, C en E) en mineralen (calcium, magnesium en ijzer). Bovendien anti-oxidanten, echter niet van het type van de flavonoïden (die bijvoorbeeld in blauwe druiven voorkomen) maar van het type van de tanninen. Beide typen anti-oxidanten gaan aderverkalking en kanker tegen. Overigens behoort vitamine C eveneens tot de anti-oxidanten.

Halve waarheid is eigen leven gaan leiden

In Trouw van 30 juni stond een artikel onder de kop "Wie gaat er over opa's borrel ?". Een interessant artikel over het dilemma tussen de vrijheid voor mondige bejaarden, en bemoeizorg die hun gezondheid op het oog heeft. Het dilemma van : hij/zij heeft al zoveel verlore, moeten wij hem/haar nu ook nog het borreltje/advocaatje afnemen ?

Een zeer lezenswaard artikel. Maar daarin schrijft journaliste Door van der Wiele ergens kritiekloos de opmerking neer "Alcohol is niet louter slecht. Matige drinkers hebben een kleinere kans op hart- en vaatziekten of een beroerte, zijn minder vaak depressief en functioneren cognitief beter". Hiermee wordt een inmiddels als sprookje ontmaskerde halve waarheid van de alcoholbranche in stand gehouden.

Wanneer in genoemd citaat het woord alcohol vervangen wordt door rode wijn, en het woord beroerte geschrapt wordt, dan klopt de bewering min of meer. Het gunstige effect van rode

wijn wordt echter ook vertoond door rode druivensap, en is afwezig bij witte wijn. Het heeft dus **niets met alcohol te maken**. Het wordt veroorzaakt door de flavonoïden uit de schil van blauwe druiven.

Bij depressiviteit en cognitief functioneren worden oorzaak en gevolg omgedraaid. Een goede geestelijke gezondheid, afwezigheid van depressiviteit en cognitief goed functioneren, leiden ertoe dat het alcoholgebruik matig blijft. Dus is matig alcoholgebruik een gevolg van een goede geestelijke gezondheid, en niet de oorzaak ervan. Depressies leiden soms tot ongeremd alcoholgebruik, en in zeldzamere gevallen juist tot vermijding van alcoholgebruik. Iets vergelijkbaars geldt voor het cognitief functioneren.

Kortom, er is geen steekhoudend argument aan te voeren voor het gebruik van één of twee glaasjes drank ter bevordering van de gezondheid. Zelfs niet voor rode wijn.

Dingeman Korf

ALCOHOL BELANGRIJKSTE OORZAAK VERLIES RIJBEWIJS

Bijna tienduizend mensen raakten vorig jaar hun rijbewijs kwijt. Dat was een toename van 34 procent ten opzichte van 2007. Alcohol leverde het grootste aandeel, ruim 47% van de gevallen was een direct gevolg van alcoholproblemen bij de bestuurder.

In totaal meldde vorig jaar de politie bij het CBR 21.643 gevallen van inname van het rijbewijs. Daarvan moesten 8.327 personen een nader onderzoek ondergaan. Voor een aanzienlijk deel (ruim 5.500 personen) betrof dit een psychiatrisch onderzoek naar eventuele verslaving aan alcohol. Bijna 2.200 personen moesten een medisch onderzoek ondergaan naar de ernst van lichamelijke mankementen die hen ongeschikt zouden kunnen maken voor deelname aan het verkeer. Zo'n 600 personen moesten een onderzoek naar hun rijvaardigheid ondergaan. Van die 600 werd in maar liefst 580 gevallen het rijbewijs ongeldig verklaard.

Bij 11.095 van de gevallen van inname van het rijbewijs, was nader onderzoek overbodig. Deze bestuurders kregen een maatregel of een cursus opgelegd. Dat was in 10.825 gevallen de Educatieve Maatregel Alcohol en verkeer (EMA). In de overige gevallen betrof het de Educatieve Maatregel Gedrag en verkeer (EMG) of de lichte EMA voor beginnende bestuurders (tussen 0,2 en 0,5 promille bloedalcoholgehalte). Deze "educatieve maatregelen" zijn verplichte cursussen en moeten door de deelnemer zelf betaald worden. Weigeren deel te nemen leidt tot ongeldig verklaring van het rijbewijs.

In 2008 werden 9.458 rijbewijzen ongeldig verklaard. In 2007 gebeurde dat nog slechts 7.078 maal. In de jaren daarvoor schommelde het aantal gevallen rond de 7.000 (in 2006 en 2004 iets er onder, in 2005 iets er boven). Het jaar 2008 vertoont dus een forse uit-

schieder naar boven, maar liefst bijna 34 procent!

Alcoholproblemen vormden de meest voorkomende oorzaak van verlies van het rijbewijs. Na psychiatrisch onderzoek werd vorig jaar van 4.466 personen het rijbewijs ongeldig verklaard. Dat betrof dus ruim 47 procent van alle gevallen van verlies van het rijbewijs! In 2007 waren het 3.660 gevallen geweest, maar in de jaren daarvoor telkens ruim 4.000. Over een wat langere reeks van jaren bezien, veroorzaakt alcohol een min of meer constant aantal gevallen van ongeldig verklaring van het rijbewijs per jaar. Omdat het totale aantal ongeldig verklaringen toeneemt, daalt het alcoholaandeel. In 2007 was dat nog 51%, in 2006 64% en in 2005 63%.

Op de tweede plaats als oorzaak van het ongeldig verklaren van het rijbewijs, komen de "educatieve maatregelen". Het kan dan gaan weigeren aan een cursus deel te nemen, niet op komen dagen voor de cursus, niets leren van de cursus, enz. Dit betrof vorig jaar 2.751 gevallen, ofwel 29 procent van het totaal! In deze groep zit een flink aantal alcoholgevallen, maar zitten ook personen die op grond van hun leeftijd of hun gezondheidstoestand het er maar bij laten zitten.

Medisch ongeschikt voor deelname aan het verkeer bleken 1.661 personen. Zij namen daarmee 17,5% van de ongeldig verklaringen voor hun rekening. Onvoldoende gezichtsvermogen was het meest voorkomende gebrek binnen deze categorie.

ZWITSERSE TV BLIJFT OP HET NIPPERTJE VRIJ VAN ALCOHOLRECLAME

In Zwitserland stemde de Bondsraad ruim een half jaar geleden vóór opheffing van het bestaande verbod op alcoholreclame via de televisie. Toen het voorstel in de "Ständesrat", de vergadering van de kantons in stemming kwam, bleek er in dat orgaan geen meerderheid voor te bestaan. Vooralsnog blijft de Zwitserse TV dus vrij van alcoholreclame.

Het bestaande verbod op alcoholreclame via de TV is de Zwitserse alcoholbranche al jaren een doorn in het oog. Ook de reclamebureaus zien het verbod liefst zo snel mogelijk verdwijnen. Voor hen is het een ongewenste inperking van hun werkterrein. Samen dringen zij er bij de volksvertegenwoordigers regelmatig op aan om het verbod op te heffen. Nu leek dat eindelijk te lukken, maar gooid de Ständesrat

roet in hun eten. Overigens met een minieme meerderheid, 22 tegen 19.

De Zwitserse verslavingszorg is verheugd over de zorgvuldigheid en de brede blik van de Ständesrat. De omvang van het probleem heeft de doorslag gegeven. Dagelijks zijn er 5 ziekenhuisopnamen van personen beneden de 30 door alcohol. Van de dertienjarigen heeft 80 procent al alcohol gedronken, van de 16-jarigen al 94%. In 1986 dronk 16 procent van de vijftienjarige jongens tenminste eenmaal in de week, in 2002 was dat gestegen tot 23%.

De SFA voegt hieraan toe "Jongeren zijn extra vatbaar voor de eenzijdig positieve boodschappen van de alcoholreclame. Die roepen emoties op en dragen een lifestyle over. Dat laat zich met geen reclamemedium zo perfect ensceneren als met bewegende beelden".

Frankrijk waarschuwt toeristen voor bezit drugs

De Franse overheid is begin juli een campagne begonnen tegen drugsbezit door toeristen. Posters en folders in het Frans, Engels en Spaans waarschuwen voor de strenge straffen die er in het land gelden voor het bezit van drugs. Zo hoopt men de explosieve stijging van de onderschepte hoeveelheden tot staan te brengen.

Frankrijk staat bekend om zijn strenge wetgeving met betrekking tot drugs. Zo staat op het gebruik van zowel soft- als hard-drugs een straf van maximaal één jaar cel, of een boete die kan oplopen tot maximaal 3750 euro. Wie de middelen aanbiedt aan iemand anders, kan maximaal vijf jaar cel, of een boete van 75.000 euro tegemoet zien. Op doorverkoop voor de handel (dus grotere hoeveelheden) staat een straf van maximaal tien jaar cel en/of een boete van 7,5 miljoen euro.

Ondanks de strenge straffen worden er in Frankrijk veel drugs verhandeld en gebruikt. Vorig jaar legde de douane beslag op bijna 66 ton drugs. Ten opzichte van 2007 een toename van 32 procent. De straatwaarde daarvan bedroeg het lieve sommetje van maar liefst 321 miljoen euro. Bij dergelijke bedragen is het geen wonder dat de onderwereld buitengewoon geïnteresseerd is. In verband met de beslagleggingen werden vorig jaar ruim 17.000 arrestaties verricht.

Nederland staat bekend als een grote producent van synthetische drugs (XTC, speed en dergelijke), als exporteur van "nederwiet" en als doorvoerland voor met name heroïne. Van alle uitgaande hasj die de Franse douane onderschepte, was 29 procent bestemd voor Nederland. Voor wat betreft hasj en wiet is Frankrijk vooral doorvoerland voor product afkomstig uit Marokko.

Er gaat ook wiet in de andere richting de grens over. Dit betreft met name in ons land gekweekte "nederwiet". In twee jaar tijd steeg de onderschepte hoeveelheid daarvan met een factor acht. De hoeveelheid in Frankrijk onderschepte heroïne steeg in 2008 met 57 procent ten opzichte van 2007. Naar gewicht bedroeg de "vangst" 542 kilo. Daarvan was 53 procent uit Nederland afkomstig.

De campagne die de Franse overheid is begonnen om de toename van de drugsimport een halt toe te roepen, is vooral gericht op toeristen. Wij verwachten dat het aantal arrestaties daardoor wel omlaag zal gaan, maar de import niet of nauwelijks. Toeristen nemen slecht kleine hoeveelheden mee. De grote hoeveelheden worden verhandeld door professionele criminele organisaties. Die breng je niet van hun voornemens af met folders en posters.

Ouderen vormen snelst groeiende groep probleemdrinkers

De verslavingszorg constateert de afgelopen jaren een sterke toename van de 55-plussers onder haar cliënten. De hulpvraag stijgt aanzienlijk sneller dan de vergrijzing. Heeft de nieuwe generatie ouderen minder weerstand?

In 10 jaar tijd is volgens de cijfers van de IVZ, het aantal ingeschreven 55-plussers met alcoholproblemen bij de verslavingszorg met maar liefst 130 procent toegenomen. In 1998 stonden 3.154 ouderen ingeschreven bij de verslavingszorg, in 2007 was hun aantal toegenomen tot 7.241. Wanneer gecorrigeerd wordt voor de toename van het percentage ouderen onder de bevolking, dan bedraagt de stijging nog altijd 89 procent. Bij de jongere leeftijdscategorieën bedraagt de stijging gemiddeld slechts 37 procent.

Driekwart van de toename van het aantal 55-plussers vond plaats in de laatste vijf jaar. Alleen al van 2006 op 2007 vond er een toename plaats van 15 procent. De snelle toename van ouderen in het cliëntenbestand van de verslavingszorg, heeft hun aandeel in het totaal sterk vergroot. Was in 1998 nog 14% van de cliënten ouder dan 55 jaar, in 2007 was dat maar liefst 22 procent.

De algemene toename van alcoholgebruik door vrouwen gedurende de afgelopen veertig jaar, komt nu ook tot uiting in een extra toename van het aandeel 55-plus vrouwen in het cliëntenbestand van de verslavingszorg. De 89% stijging van het aantal 55-plus cliënten, valt uiteen in een stijging van 100% bij de vrouwen en 78% bij de mannen.

Senioren vertonen een ander drinkgedrag dan personen beneden de 55 jaar, zij drinken vooral vaker. Het aandeel dagelijkse drinkers is bij de ouderen hoger. Dagelijks één glaasje extra, levert per week een sterkere toename dan alleen op de zaterdagavond twee of drie glaasjes extra. Het dagelijks drinken wordt als één van de verklaringen gezien voor de sterke toename van de problematiek onder ouderen.

De huidige 70-plussers zijn nog opgegroeid in een tijd van soberheid, van alcohol alleen voor bijzondere gelegenheden. Wie vandaag de dag de leeftijd van 55 jaar bereikt, is opgegroeid in een tijd van toenemende welvaart, van stijgende alcoholconsumptie en uiteindelijk van alcohol als dagelijkse gewoonte. De nieuwe ouderen brengen daardoor een andere mentaliteit mee dan voorgaande generaties. Dat is ook een deel van de verklaring.

Een volgend deel van de verklaring ligt in vereenzaming. Ouderen hebben geen deel meer aan het arbeidsproces, en dus geen collega's als "praatpaal". Vaak zijn zij ook alleenstaand. Dan is er meestal niemand die tijdig ontdekt dat het met het alcoholgebruik uit de

hand loopt. Daardoor wordt veel te laat ingegrepen.

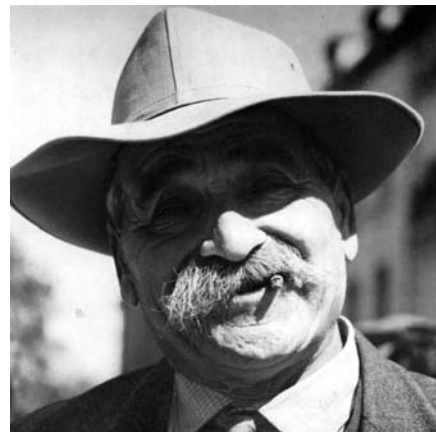
Verder is er nog de goedbedoelde, maar funeste toegeeflijkheid tegenover de oudere. *"Die man (of vrouw) heeft al zoveel verloren, laat hem nou maar van zijn borreltje genieten"*. Men wil niet betuttelend optreden, maar heeft geen zicht op de scheidingslijn tussen betutteling en bemoeizorg. Ook hierdoor wordt er vaak veel te laat ingegrepen.

Complicerende factor is verder nog het feit dat veel ouderen permanent geneesmiddelen gebruiken. Daardoor kan alcoholgebruik soms een veel groter effect hebben dan zonder die geneesmiddelen. Andersom kan ook, dan versterkt of verzwakt alcohol de werking van het geneesmiddel.

Tenslotte: jongeren kun je aanspreken op hun toekomst, ouderen niet. Jongeren kun je wijzen op de funeste gevolgen van (fors) alcoholgebruik voor hun gezondheid, voor hun hersenen, voor hun huwelijk en voor hun carrière. Je kunt ze wijzen op hun verantwoordelijkheid voor hun kameraden, voor hun mede-weggebruikers, voor hun collega's. Bij ouderen is dat veel minder van toepassing. Sommige ouderen zijn zelfs zo op zichzelf geconcentreerd, dat zij niet meer aanspreekbaar zijn voor meer algemene zaken.

Dingeman Korf

P.S. Lezers met een goed geheugen herinneren zich misschien dat wij januari 1993 in dit blad reeds een artikel publiceerden onder de titel "Ouderen de nieuwe probleemdrinkers".

Voor volksgezondheid slechte ontwikkeling :

BIER GOEDKOPER GEWORDEN

Op de lange termijn bezien wordt bier relatief steeds goedkoper. Over de korte termijn is er momenteel zelfs sprake van een prijsdaling in absolute zin.

De prijs van bier in de supermarkten, lag in juni dit jaar 3 procent lager dan in mei. De daling van 3 procent is de grootste sinds november 2003. In die maand begonnen de supermarkten een grote concurrentieslag tegen elkaar. De prijs van bier daalde daardoor met 5 procent.

Bezien wij de bierprijs over een wat langere periode, dan constateren wij dat ondanks de prijsverlaging in juni de prijs 29 procent hoger lag dan in juni 1999. De helft van die prijsstijging is veroorzaakt door de verhoging van de accijns en de BTW. De autonome prijsstijging bedroeg dus circa 15 procent. Veel minder dan de stijging van het totale prijspeil. Die bedroeg 24 procent.

Anders gezegd: verhoging van BTW en accijns is onmisbaar om ervoor te zorgen dat bier relatief niet steeds goedkoper wordt.

ALCOHOL WEER UIT DE WIND GEHOUDEN

Het aantal recepten voor ADHD-medicatie is in vier jaar tijd meer dan verdubbeld. Volgens minister Klink kan die toename mede verklaard worden door de toegenomen aandacht voor en betere herkenning van ADHD.

In 2005 werd door huisartsen 360.000 keer medicatie voor ADHD voorgeschreven. In 2008 was het aantal voorschriften toegenomen tot 764.000. Dat blijkt uit cijfers van Stichting Farmaceutische Kengetallen (SFK), die minister Klink van Volksgezondheid naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. De afgelopen jaren is de aandacht voor ADHD, en in het bijzonder voor de gevolgen van ADHD voor gezin, school en samenleving sterk toegenomen. Daarnaast heeft de toegenomen kennis van de stoornis geleid tot betere en eerdere herkenning. Dat zijn volgens de minister de voornaamste oorzaken voor de enorme toename

van het aantal recepten.

De bewindsman noemt geen andere oorzaken. Anders had hij ook alcoholgebruik tijdens de zwangerschap moeten noemen als oorzaak, en alcoholgebruik op te jonge leeftijd als verergerende factor.

Het wordt zo langzamerhand opvallend hoe Klink systematisch de alcohol uit de wind houdt. Paddo's, tabak en cannabis worden door hem te vuur en te zwaard bestreden. In sociaal en economisch opzicht is alcohol de schadelijkste drug. Die wordt door Klink echter met fluwelen handschoenen aangepakt. Moties van de Tweede Kamer die om een strengere aanpak vragen, legt hij naast zich neer. Dus komt er geen verbod op happy hours, geen verbod op prijsstunten met bier. Andere zaken worden afgeschoven naar de gemeenten, of onderwerp van nadere studie gemaakt (bijv. handhaving leeftijdsgrens bij supermarktkassa's).

Weer veel doden in India door illegale drank

Begin juli overleden in India 24 mensen na het drinken van illegaal gestookte sterke drank. Het gebeurde in en om de stad Ahmadabad in de deelstaat Gujarat.

Het is in India een regelmatig terugkerend probleem: sterfgevallen door het drinken van illegaal gestookte alcohol. Een verschijnsel dat overigens ook in Rusland bekend is door het drinken van de beruchte "samogon".

De deelstaat Gujarat behoort tot de armste van India. Slechts weinig mensen hebben hier genoeg geld om drank te kunnen kopen. Om de bevolking af te houden van het gebruik van alcohol als vluchtmiddel, geldt er een verbod op de verkoop van sterke drank. Dat zou voor de bevolking een signaal moeten zijn dat er met alcohol iets mis is. Van de berichtgeving over de regelmatig vallende doden na consumptie van illegaal gestookte drank, zou ook een waarschuwingssignaal moeten uitgaan. Maar zo werkt het daar niet.

Probleem nummer één is het feit dat de armen geen kranten lezen, en de berichten via de radio letterlijk overstemd worden door ander nieuws en door reclame. Slechts weinig waarschuwingen bereiken daardoor hun doel. Zo blijft de illegale drank, de zogenoemde "desi daru" een gewild product.

Probleem nummer twee is het feit dat de illegale stokerijen het niet zo nauw nemen met de kwaliteit van hun product. Zij proberen teveel destillaat uit hun gistingmengsel te destilleren, met als resultaat een te hoog gehalte aan foezelolie in hun product. Ook verdunnen zij hun product vaak met industriële (gedenatureerde) alcohol, of nog erger met de giftige (en goedkope) methylnalcohol.

In Ahmadabad werd de verkoper van de desi daru ook slachtoffer van het product. Toen kopers kwamen klagen over de bittere smaak van zijn drank, dronken hij en zijn zoon een glas ervan leeg om te bewijzen dat er niets mis was met het mengsel. Zij en nog een derde drinker, kwamen daardoor in het ziekenhuis en overleden alledrie enige tijd later.

LEEFSTIJL EN GELOOF

Eind juli bracht het CBS een rapport uit over de relatie tussen geloof en leefstijl. Het 144 pagina's tellende rapport bevestigt voor een deel bestaande opvattingen en van oudsher bekende feiten, maar anderzijds komen er ook verrassende zaken naar voren.

Wat alcoholgebruik betreft, blijken van de drie grote stromingen in ons land protestanten gemiddeld veruit het matigst. Katholieken drinken significant meer alcohol. Verrassend is de uitkomst dat buitenkerkelijken tegenwoordig qua alcoholgebruik heel weinig van katholieken verschillen. Dat was driekwart eeuw geleden duidelijk anders. Toen waren buitenkerkelijken zo mogelijk nog matiger dan protestanten. Onder de buitenkerkelijken heeft dus in dit opzicht de grootste cultuurverandering plaatsgevonden.

Ook met betrekking tot tabak komen de protestanten er het beste vanaf. Het hoogste tabaksverbruik vinden wij bij Islamieten, die bij alcohol juist veruit het laagste consumptieniveau vertonen. Katholieken en buitenkerkelijken nemen hier een tussenpositie in.

Protestanten zijn verder het meest sociaal actief. Zij zijn het vaakst actief in maatschappelijk gericht vrijwilligerswerk, zowel binnen als buiten hun kerk. Overigens zijn de verschillen tussen protestanten, katholieken en buitenkerkelijken op dit gebied kleiner dan op het gebied van drinken en roken.

En dit...

... was een illustratie van alcoholische domheid. Het gebeurde in Den Haag, in de nacht van 1 op 2 augustus.

Surveillerende agenten stapten uit hun auto om een bekeuring uit te schrijven voor een dronken persoon die overlast veroorzaakte. Toen zij weer instapten troffen zij tot hun verbazing op de achterbank een slapende man aan.

De slaper bleek een 26-jarige man uit Berkel-Rodenrijs. Hij was stomdronken en kon niet meer op zijn benen staan. Hij werd meegenomen naar het bureau om zijn roes uit te slapen en vervolgens een proces-verbaal wegens openbare dronkenschap te ontvangen.

Als je gedronken hebt, kun je beter ergens anders gaan schuilen dan bij de politie. Maar ja, als je gedronken hebt weet je dat niet meer

* * *

... liet zien hoe alcohol het beest in de mens kan losmaken. Het betrof een 21-jarige vrouw uit Deventer en het gebeurde in Tiel.

De vrouw had ergens gegeten en gedronken, en was zonder betalen weggelopen. Het personeel dat haar

achterna ging, bekogelde zij met een glas en een fles. Toen de politie ter plaatse kwam, mepte zij er op los. Zij gaf de agent die haar beetpakte klappen en stompen.

Onder luid geschreeuw en met veel verzet werd de vrouw ter ontuchtering ingesloten. Zij mocht een nachtje in het bureau blijven en de volgende dag met enkele processen-verbaal naar Deventer afreizen

* * *

... was een bizar geval van dood door alcoholgebruik. Het gebeurde in het Engelse Brighton en betrof een 35-jarige leraar.

Hij was na een kroegentocht stomdronken in een vuilniscontainer geklommen om zijn roes uit te slapen. Toen de volgende ochtend het vuilnis werd opgehaald, bleef hij onopgemerkt. De container werd, met vele andere, geleeagd in de vuilniswagen. De man werd pas ontdekt toen hij met het vuilnis in de bunker van de vuilverwerker werd gestort.

Het avontuur werd hem fataal. Toen hij uit de bunker was getakeld bleek hij te zijn overleden

* * *

... betrof verkeerd reageren na alcoholgebruik. Het gebeurde op een zaterdagavond op de provinciale weg bij Zoelmond en betrof een 63-jarige inwoner van Culemborg.

Agenten zagen een auto rijden die de mistlampen aan had. Zij gaven lichtsignalen, maar in plaats van de mistlampen te doven, gaf hun tegenligger lichtsignalen terug. Daarop besloten de agenten de bestuurder aan te houden.

Terwijl de agenten een bekeuring voor het onnodig voeren van mistlampen uitschreven, roken zij alcoholwalm. Een eerste blaastest bevestigde hun vermoeden. De bestuurder moest mee naar het bureau. Daar blies hij 1,0 promille. Dus kreeg hij ook nog een proces-verbaal wegens rijden onder de invloed, en een rijverbod voor 6 uur

* * *

... was een eenzijdig ongeval door alcohol. Het betrof een 45-jarige vrouw uit Kerk-Avezaath en gebeurde op een donderdagavond in Culemborg.

Zij botste met haar auto tegen een lantaarnpaal. Toen de politie arriveerde, bleek zij goed aanspreekbaar, maar kon niet zeggen wat de oorzaak was van de botsing. De politie hanteert het principe "botsen is blazen" en dat werd de vrouw noodlottig. Zij blies meer dan 1,3 promille.

Na controle op eventueel opgelopen letsel in het ziekenhuis van Tiel, werd zij vervolgens meegenomen naar het politiebureau in Culemborg voor een bloedproef. Hangende de uitslag daarvan, werd haar rijbewijs voorlopig ingevorderd

Contactbijeenkomst Noord-Hollandse drankbestrijders in Enkhuizen

Op woensdag 14 oktober organiseert afdeling Enkhuizen van de ANDO een contactbijeenkomst in De Nieuwe Doelen, Spoorstraat 2 te Enkhuizen. Zoals gebruikelijk zijn alle drankbestrijders uit Noord-Holland (en eventueel ook van verder weg) van harte welkom.

Zaal open om 10.00 uur. Om 10.45 uur vertelt meester Gem Doodeman uit

Blokker over spoorwegen vroeger, nu en in de toekomst. Om 12.00 uur broodmaaltijd met soep vooraf. 's Middags optreden van het quintet Waterwijs met instrumentale en vocale muziek. Omstreeks 15.00 uur een korte thee-pauze, daarna nogmaals Waterwijs en omstreeks 16.00 uur sluiting van de bijeenkomst.

In verband met het organiseren van de broodmaaltijd graag tijdig aanmelden bij Hester Ramkema, tel. 0228 - 31 60 78 of bij George Lub, tel. 0228 - 31 21 55.

OOK SCHEEPVAART MOET NUCHTER BLIJVEN

De waterpolitie heeft in de eerste zeven maanden van dit jaar zo'n 2200 boetes uitgedeeld. Meest voorkomende overtreding was te snel varen. Voor varen onder de invloed van alcohol werden weinig boetes uitgedeeld. Maar de strafbaarheids-grens ligt op het water nog bij 0,8 promille.

Ook in de eerste zeven maanden van 2008 werden ruim tweeduizend boetes uitgedeeld door de waterpolitie. Zowel schippers in de beroepsvaart als in de pleziervaart gingen op de bon.

De redenen voor een proces-verbaal door de waterpolitie zijn zeer gevarieerd. Te snel varen is en blijft de meest voorkomende overtreding. Maar met 380 boetes voor te snel varen van de ruim 2200, is het aandeel toch niet meer dan ruim 17 procent van het totaal. Waterverontreiniging (vnl.

olielekkage), afval dumpen, in gevaar brengen van andere schepen, verkeerd aanmeren en varen onder de invloed van alcohol zijn enkele andere regelmatig voorkomende overtredingen.

Met 25 processen-verbaal levert varen onder de invloed slechts 1,2 procent van het totaal. De schippers die zich hieraan schuldig maken, overtreden de strafbaarheids-grens soms zeer fors. Zo werd op 10 augustus een (beroeps)schipper van boord gehaald met een alcoholpromillage van 2,8 !

De strafbaarheids-grens op het water ligt met 0,8 promille relatief hoog. Die grens is destijds vastgesteld op 0,8 omdat Duitsland en Frankrijk dezelfde grens hanteerden. Maar op de weg was in die landen de grens ook 0,8 promille. Nu de strafbaarheids-grens op de weg naar 0,5 promille verlaagd is, wordt het tijd om hem ook op het water te verlagen.

BEGUNSTIGERSDAG 2009

De begunstigersdag van Stichting ANGOB wordt dit jaar gehouden op zaterdag 12 september. Ook deze keer in de kantine van alcoholvrije camping 't Spoek te Beekbergen (Spoekweg 55). Zaal open en koffie klaar om 10.30 u.

De dag staat open voor alle begunstigers van Stichting ANGOB en voor een aantal speciaal genodigden. Tussen de middag krijgen de aanwezigen gratis een eenvoudige broodmaaltijd aangeboden.

Om 11.00 opent voorzitter Dingeman Korf de bijeenkomst met een globaal overzicht over de ontwikkeling van de Stichting gedurende het afgelopen jaar. Daarna volgt een korte koffiepauze. Vervolgens gaat Dingeman Korf in op de recente ontwikkelingen in de Nederlandse alcoholproblematiek en het Nederlandse alcoholbeleid. Aansluitend

is er gelegenheid tot het stellen van vragen of het doen van suggesties.

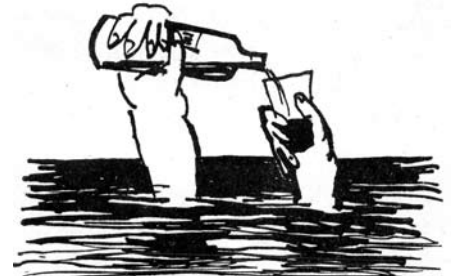
Na de ochtendzitting volgt de eerder genoemde broodmaaltijd. Omstreeks 14.00 uur is het woord aan onze gastspreker. Na het verhaal van een (ex)-verslaafde vorig jaar op onze begunstigersdag, geven wij deze keer het woord aan schoolvoorlichter Arjen Derksen van Stichting Voorkom. Hij zal vertellen over zijn ervaringen met scholieren.

Voor geïnteresseerden is er verder een beknopt jaarverslag over 2008 beschikbaar.

In verband met het organiseren van de broodmaaltijd verzoeken wij onze bezoekers om zich vóór 5 september aan te melden bij de secretaris van de Stichting : Rob Peereboom, Bergeonstraat 1, 1851 KB Heiloo, tel. 072-53 35 192, e-mail wrpeereboom@hetnet.nl

Verschijsing GO

Voor het eerstkomende nummer van dit blad is 12 november gepland als verschijningsdatum. Copij voor dat nummer graag uiterlijk 23 oktober bij de redactie.

KANS OP PROSTAAT-KANKER DOOR ALCOHOL VERGROOT

Alcohol vergroot de kans op diverse vormen van kanker. Onlangs kon weer een kanker aan de inmiddels lange lijst worden toegevoegd : prostaatkanker. Aldus onderzoekers van het Fred Hutchinson Cancer Research Center.

De onderzoekers verzamelden gegevens van ruim tienduizend Amerikaanse mannen. De zware drinkers (6 of meer glazen per dag) bleken tweemaal zoveel kans op agressieve prostaatkanker te hebben als matige drinkers en niet-drinkers. Onder de zware drinkers bevonden zich relatief veel "sixpack drinkers", mannen die vrijwel dagelijks een set van zes blikjes bier achterover slaan.

Hoewel de bierdrinkers zwaar oververtegenwoordigd waren onder de proefpersonen, is dat volgens de onderzoekers geen reden om aan te nemen dat andere alcoholhoudende dranken dit effect niet zouden vertonen. Zulks mede gezien het feit dat alcohol de kans op een groot aantal andere kankers verhoogt. Daarnaast is enkele jaren geleden uit Israëliësch onderzoek gebleken dat alcohol de uitzaaïing van bestaande kankers versterkt.

Enkele jaren geleden stelden wetenschappelijke onderzoekers vast dat bij vrouwen de kans op borstkanker door alcohol wordt vergroot. Gemiddeld met ongeveer 7 procent per dagelijks gedronken glas.

Bij een consumptie van zes glazen drank per dag, lopen vrouwen dus 40 à 45 procent méér kans op borstkanker dan wanneer zij niet zouden drinken, terwijl mannen hun kans op agressieve prostaatkanker maar liefst verdubbelen. In dit opzicht vormen mannen dus het zwakke geslacht.

Alcohol in Europa betrokken bij 1 op de 10 sterfgevallen

HARDE TEGENMAATREGELEN HET MEEST KOSTENEFFECTIEF

In Europa wordt per inwoner meer alcohol gedronken dan in enig ander werelddeel. Een verbod op alcoholreclame, accijnsverhoging en beperking van de verkrijgbaarheid, zijn de meest kosteneffectieve maatregelen om de kwalijke gevolgen van die alcoholconsumptie terug te dringen.

De gemiddelde volwassen Europeaan drinkt bijna elf liter pure alcohol per jaar. Hij drinkt daarmee meer dan een bewoner van enig ander werelddeel. Het is daarom niet verwonderlijk dat in Europa alcohol tot de top drie risicofactoren voor de gezondheid behoort. Alcohol veroorzaakt of verergert zo'n 60 verschillende aandoeningen, variërend van ongemakken tot dodelijke ziekten, van gedragsproblemen tot kanker. Recent onderzoek heeft aangetoond dat alcohol in Europa een rol speelt bij één op de tien sterfgevallen, als oorzaak of als verergerende factor. Wereldwijd speelt alcohol een rol bij één op de twintig sterfgevallen.

Een werkgroep onder leiding van dr. P. Anderson heeft de verschillende maatregelen om de alcoholproblematiek in te dammen, onderzocht op hun effectiviteit en kosteneffectiviteit. Hun bevindingen werden in het begin van de afgelopen zomer gepubliceerd in het Britse medische tijdschrift *The Lancet*.

Voorlichting blijkt weinig effect te sorteren met betrekking tot het terugdringen van de alcoholproblematiek. Voorlichting is duur en mede daardoor niet kosteneffectief. Wel heeft voorlichting een rol bij het creëren van draagvlak voor te nemen maatregelen.

Een verbod op alcoholreclame is de meest kosteneffectieve maatregel om alcoholproblemen te verminderen. Het is een goedkope maatregel, die op den duur tot een cultuurverandering zal leiden. Zonder de reclame krijgt het publiek, en vooral de voor reclame zo gevoelige jongeren, zich geen met alcohol doordrenkte leefstijl meer opgedrongen. Verzakelijking van de alcoholreclame, zoals onder andere door de ANGOB voorgestaan (zie het artikel in het vorige nummer van dit blad), werkt in dezelfde richting.

Verminderen van de beschikbaarheid van alcohol is eveneens een zeer kosteneffectieve maatregel. Beperking van openingsuren en van toegestane vestigingsplaatsen voor de alcoholbranche, zullen impulsaankopen van alcohol sterk terugdringen. Alcoholvrij maken van bepaalde sectoren (bijv. kantines van opleidingsinstituten) zullen de consumptie eveneens terugdringen.

Verhoging van de accijns is ook een zeer kosteneffectieve maatregel. Jongeren gaan daardoor minder jong beginnen met drinken, en de veeldrinkers voelen het zo sterk in hun portemonnaie dat zij gaan minderen. De werkgroep doet hierbij de aan-

beveling om de accijns jaarlijks met het inflatiepercentage te verhogen, teneinde te voorkomen dat alcohol langzaamaan relatief goedkoper wordt.

Naast deze drie meest kosteneffectieve maatregelen, noemen Anderson en medewerkers verder nog als effectieve maatregelen verhoging van de leeftijdsgrens voor alcohol naar 18 jaar, en verlaging van de strafbaarheids-grens in het verkeer naar 0,2 promille.

Dingeman Korf

MINDER SCHOOLFEESTEN MET ALCOHOL

De vele publiciteit over de kwalijke gevolgen van te jong alcohol drinken, en over het belang van handhaving van de leeftijdsgrens, begint effect te hebben. Steeds meer scholen treffen maatregelen, steeds meer gemeenten weigeren scholen een ontheffing van het verbod om alcohol te schenken.

Anno 2009 organiseert ruim driekwart van de scholen voor voortgezet onderwijs gescheiden schoolfeesten voor onderbouw en bovenbouw. Een toename van 10 procent in vier jaar tijd. De schoolfeesten voor de onderbouw zijn alcoholvrij. Zo wordt vermeden dat leerlingen van 14 of 15 jaar een vriendje uit een hogere klas vragen om bier voor hen te halen. Soms zijn de feesten voor de bovenbouw ook alcoholvrij, maar soms ook niet.

Om alcohol te mogen schenken bij schoolfeesten, hebben scholen een ontheffing nodig van het wettelijk verbod. Een dergelijke ontheffing verleent de gemeente. Diverse gemeenten hebben de laatste twee jaar besloten om dergelijke ontheffingen niet meer te verlenen. Na tal van middelgrote gemeenten, besloot als eerste grote gemeente Den Haag op 18 juni jl. om geen ontheffingen meer te verlenen aan scholen voor middelbaar onderwijs. Daar zijn alle schoolfeesten voortaan alcoholvrij.

Daarnaast zijn er scholen die op eigen initiatief, al dan niet daartoe aangespoord door de ouderraad, besloten hebben om schoolfeesten geheel alcoholvrij te houden. Om indrinken in de keet tegen te gaan, hebben sommige scholen bij de entree leerlingen laten blazen, en degenen die onder de 16 waren en gedronken hadden de toegang geweigerd (o.a. in Eindhoven, Vlaardingen e.a.). Alles bij elkaar zijn volgens een onderzoek door Stap bij 37% van de scholen de schoolfeesten nu alcoholvrij.

In de periode van de eindexamensfeestjes heeft de VWA extra controles uitgevoerd naar de naleving van de leeftijdsgrens in supermarkten en slijterijen. In die periode komen veel jongeren drank kopen. In voorgaande jaren bleken kinderen beneden de leeftijdsgrens van de drukte gebruik te maken om ook drank in te slaan.

Verhoging leeftijdsgrens voor alcohol wetenschappelijk onderbouwd

Ieder jaar uitstel van alcoholgebruik door jongeren, betekent winst in lichamelijke, geestelijke en sociale zin. Aldus onderzoekers van het Trimbos Instituut en de Universiteit van Utrecht op basis van een kritische evaluatie van de literatuur.

Begin juni verscheen een rapport over de effecten van alcoholgebruik op de ontwikkeling van 16 – 18 jarigen, geschreven in opdracht van het ministerie van VWS. De onderzoekers van Trimbos en Universiteit concluderen dat zolang de hersenen in ontwikkeling zijn, jonge mensen bij voorkeur geen alcohol zouden moeten drinken. In de leeftijdscategorie van zestien tot achttien jaar zijn de hersenen nog volop in ontwikkeling. Jongeren die op deze leeftijd niet drinken, ontwikkelen zich beter dan hun (regelmatig) drinkende leeftijdsgenoten. De drinkende jongeren scoren slechter op taalontwikkeling, aandacht, leervermogen, geheugen en ruimtelijk inzicht.

Naast bovengenoemde effecten op wat langere termijn, brengt jong

drinken ook op kortere termijn extra risico mee. Jongeren kunnen risico's slecht inschatten, vertonen vaak overmoedig gedrag en hebben nog geen ontwikkeld vermogen tot zelfbeoordeling. Daardoor komen zij eerder tot beledigend, agressief of vernielzuchtig gedrag, onverantwoord verkeersgedrag en onveilige seks na het gebruik van alcohol.

Het rapport van het Trimbos Instituut levert politici die de leeftijdsgrens voor het kopen van alcohol naar 18 jaar willen verhogen een extra fundering voor hun argumenten. Een maand na het uitkomen ervan verscheen het advies van de WRR (zie het bericht daarover elders in dit blad), om de leeftijdsgrens voor alle alcoholhoudende dranken op 18 jaar vast te stellen. En eind juli meldde de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) dat zestig tot zeventig procent van de gemeenten voorstander is van één landelijke leeftijdsgrens van 18 jaar voor het mogen kopen van alcoholhoudende drank.